

6. Розум О. М. Інформаційне забезпечення виявлення, розкриття та розслідування податкових злочинів. Підприємництво, господарство і право, 2010. № 10. С. 48 – 52.

Хамар Оксана Петрівна

*Заступник начальника управління – начальник бюджетного відділу
фінансового управління Бережанської РДА*

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

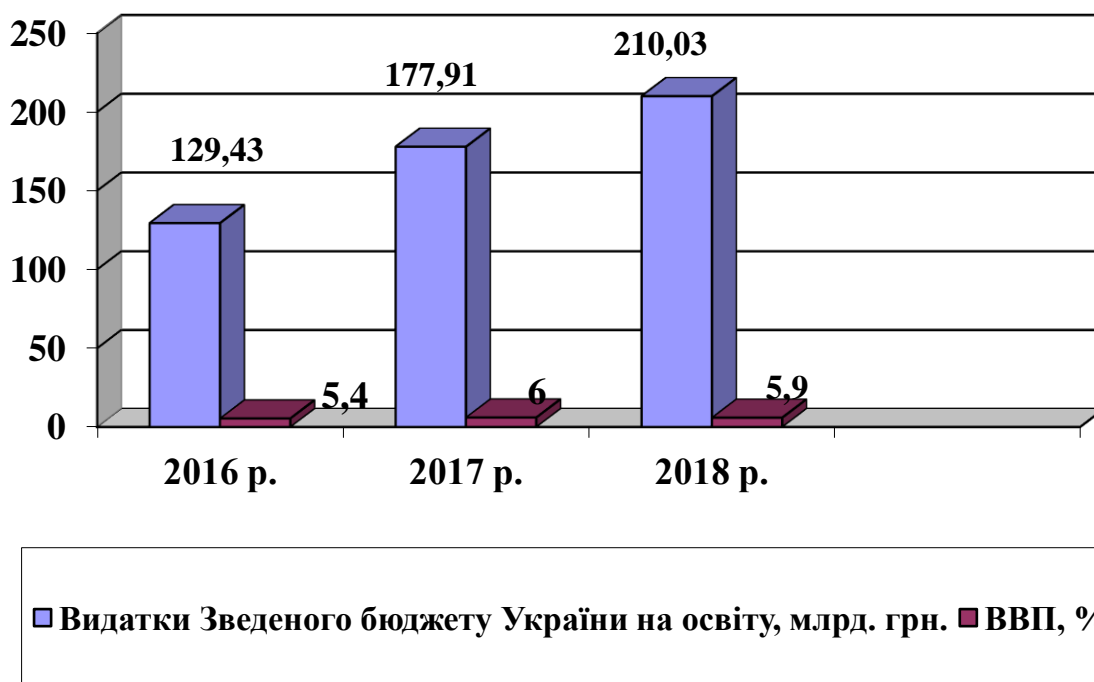
Складовою частиною єдиної системи фінансів країни є фінанси освіти, під якими слід розуміти економічні відносини, пов'язані з формуванням і використанням фондів грошових коштів, що направляються суспільством на розвиток освіти, підготовку й перепідготовку кадрів.

Освіта є майбутнім для країни, оскільки відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства. Освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені.

За роки незалежності в Україні визначено пріоритети розвитку освіти, створено відповідну правову базу, здійснюється практичне реформування галузі. Відповідно до статті 78 Закону України «Про освіту» держава має забезпечувати асигнування на освіту в розмірі не менше ніж 7% валового внутрішнього продукту за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством [1].

Якщо проаналізувати показник відношення бюджетних видатків на освіту до ВВП впродовж 2016-2018 років, то можна зауважити, що його максимальне значення було у 2017 році – 6%, однак законодавчо визначеної суми фінансування освіти не було досягнуто жодного року (рис. 1).

Аналіз масштабів бюджетного фінансування освіти за 2016-2018 роки показав зростаючу динаміку. Так, у 2016 році обсяг фінансування бюджетних видатків на освіту складав 129,4 млрд. грн., у 2017 році – 177,9 млрд. грн., а у 2018 р. – 210,0 млрд. грн., тобто, видатки з державного і місцевих бюджетів на освіту за три роки збільшилися на 80,6 млрд. грн., або на 62,3% .

Рис. 1. Динаміка показника відношення видатків Зведеного бюджету України на освіту до ВВП, %*

*Джерело: розраховано автором за даними [2;3].

Аналіз динаміки видатків місцевих бюджетів на освіту показав також тенденцію до зростання, зокрема, у 2016 році ці видатки склали 94,6 млрд. грн., у 2017 році – 136,6 млрд. грн., а у 2018 році – 165,7 млрд. грн., тобто за три роки, видатки з місцевих бюджетів на освіту збільшилися на 71,1 млрд. грн., або на 75,1%, що є позитивним аспектом [2].

Незважаючи на суттєве зростання обсягів бюджетного фінансування, все ж можна виділити певну кількість проблем та недоліків пов'язаних з освітньою галуззю в Україні:

- невідповідність якості освіти сучасним вимогам;

- Україна не представлена в жодному з основних міжнародних рейтингів найкращих університетів;
- недостатня доступність освіти;
- доступ до якісної освіти особам з особливими потребами залишається обмеженим. Надмірна кількість пільг при вступі до ВНЗ обмежує доступ до вищої освіти абітурієнтам з високим рівнем знань;
- неефективність механізму державного фінансування системи освіти;
- основні статті видатків бюджету спрямовані не на підвищення якості освіти, а на виплати зарплати й комунальні платежі (понад 70% усього фінансування);
- наростання диспропорцій між підготовкою фахівців і попитом на них на ринку праці

Основними кроками у вирішенні проблем у системі освіти є:

1. Удосконалення системи управління освітою: здійснення єдиної освітньої політики.
2. Підвищення якості й конкурентоспроможності освіти: створення нових державних стандартів початкової, базової й повної середньої освіти.
3. Забезпечення доступності освіти: посилення державної підтримки розвитку мережі дошкільних і позашкільних закладів; розробка й запровадження нових підходів до вирішення завдань інтеграції в суспільство дітей з особливостями психофізичного розвитку; запровадження профільного навчання у загальних середньоосвітніх школах; запровадження Національної рамки кваліфікацій; стимулювання розвитку системи освіти протягом життя.
4. Підвищення ефективності фінансування освіти:
  - розробка й перехід до єдиного стандарту вартості навчання одного учня/студента;
  - перехід у фінансуванні навчальних закладів від принципу утримання закладів до принципу формування їх бюджетів, виходячи з кількості учнів та стандарту вартості навчання одного учня/студента;

- використання грантової підтримки дослідних проектів та освітніх інновацій;
- розширення списку платних послуг, що надаються навчальними закладами;
- розширення прав шкіл, ПТУ самостійно розпоряджатися матеріальними, фінансовими й кадровими ресурсами;
- зміна підходів до формування державного замовлення на підготовку фахівців на основі впровадження прогнозу потреб економіки (регіону).

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.
3. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/>.

Ходанович Оксана Іванівна

Начальник відділу освіти, культури, охорони здоров'я та соціальної політики Лановецької міської ради Тернопільської області

ОЦІНКА БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ: ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОГЛЯД

Основна функція держави з перерозподілу національного доходу полягає у зменшенні різниці у доходах населення і забезпечення сприятливих умов життя, яка реалізується через систему соціального захисту. Система соціального захисту населення – це мережа соціальних програм з надання допомоги окремим категоріям громадян або малозабезпеченим родинам у розмірах, які залежать від їхніх потреб чи ступеня їхньої бідності, а також